

## Guia docent de l'assignatura "Disseny i adaptació curriculars" 2011/2012

Codi: 101685

Crèdits ECTS: 6

| Titulació         | Pla                      | Tipus | Curs | Semestre |
|-------------------|--------------------------|-------|------|----------|
| 2500893 Logopèdia | 828 Graduat en Logopèdia | OT    | 0    | 0        |

### Contacte

Nom : Susana Tovas Wertheimer

Email : Susana.Tovas@uab.cat

### Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

### Prerequisits

Es recomana cursar paral·lelament l'assignatura de 4<sup>a</sup> curs :

" Comunicació i llenguatge oral en l'escola inclusiva"

### Objectius i contextualització

-Comprensió i adquisició de coneixements en relació al context del nostre Sistema Educatiu i la seva proposta educativa que fa envers l'atenció a la diversitat i les NEE del alumnat.

-Adquisició de coneixements sobre el procés de desenvolupament d'una Adaptació Curricular i un Pla Individualitzat i la seva funció orientadora com a Logopeda.

-Aplicació de criteris per a organitzar la resposta a les NEE respecte a les dificultats d'aprenentatge relacionats amb l'audició i la parla en el marc de l'escola i el currículum normalitzat..

-Capacitat de comunicar, coordinar-se i treballar de forma conjunta amb d'altres professionals del centre i organismes i/o institucions i personal especialitzat com a suport per al tractament de necessitats educatives especials. Capacitat de comunicació amb les famílies.

### Competències i resultats d'aprenentatge

**1440:E01 - Integrar els fonaments biològics (anatomia i fisiologia), psicològics (processos i desenvolupament evolutiu), lingüístics i pedagògics de la intervenció logopèdica en la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.**

1440:E01.23 - Explicar de manera contextualitzada les intervencions logopèdiques en el marc escolar tenint en compte el projecte educatiu de centre i el currículum comú de tot l'alumnat.

1440:E01.24 - Descriure la influència del context i de la interacció social i dinàmica a l'hora d'avaluar les necessitats educatives especials i de dissenyar i planificar una intervenció.

1440:E01.25 - Explicar el paper que té el currículum comú en l'àmbit escolar.

**1440:E07 - Utilitzar les tècniques i els instruments d'exploració propis de la professió i registrar, sintetitzar i interpretar les dades aportades integrant-les al conjunt de la informació.**

1440:E07.08 - Explicar les necessitats educatives especials relacionades amb els trastorns de

l'audició i la parla.

**1440:E08 - Dissenyar i dur a terme els tractaments logopèdics, tant individuals com col·lectius, establint objectius i etapes, amb els mètodes, les tècniques i els recursos més eficaços i adequats, i tenint en compte les diferents etapes evolutives de l'ésser humà.**

1440:E08.06 - Establir i enumerar criteris adequats per elaborar una adaptació curricular individualitzada.

1440:E08.07 - Explicar mètodes per afavorir el desenvolupament integral de les persones amb necessitats educatives especials a qui va dirigida l'actuació.

**1440:E11 - Assessorar equips escolars, assistencials i sanitaris en l'elaboració i l'execució de polítiques d'atenció i educació sobre temes relacionats amb la logopèdia.**

1440:E11.01 - Analitzar la influència de l'escolaritat compartida sobre el desenvolupament d'infants que requereixen adaptacions curriculars.

1440:E11.02 - Explicar de manera crítica la repercussió de diferents models de política d'integració educativa en l'ús dels recursos públics del sistema educatiu.

**1440:E18 - Establir relacions interpersonals amb pacients afectats per alteracions de la comunicació i del llenguatge, de la parla i de la veu, i amb les persones que en tenen cura.**

1440:E18.01 - Comunicar i mostrar empatia amb els infants i el seu entorn familiar, escolar, etc.

**1440:E27 - Exercir la professió respectant l'autonomia del pacient i els seus determinants genètics, demogràfics, culturals i econòmics; aplicar els principis de justícia social i comprendre les implicacions ètiques de la salut en un context mundial en transformació.**

1440:E27.01 - Explicar al pacient tant les característiques del trastorn sofert com les diverses opcions terapèutiques, i respectar la seva opinió sobre aquestes opcions.

1440:E27.02 - Explicar els recursos disponibles en els sistemes públic i privat per poder fer front a les necessitats específiques de cada individu i als seus condicionants.

**1440:T07 - Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.**

1440:T07.00 - Comprendre, integrar i relacionar nous coneixements fruit d'un aprenentatge autònom.

**1440:T12 - Treballar en equips intradisciplinaris i interdisciplinaris.**

1440:T12.00 - Treballar en equips intradisciplinaris i interdisciplinaris.

**1440:T13 - Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.**

1440:T13.00 - Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.

**1440:T16 - Tenir una actitud d'aprenentatge estratègica i flexible.**

1440:T16.00 - Tenir una actitud d'aprenentatge estratègica i flexible.

## Continguts

### 1-El context sistema educatiu

-Sistema Educatiu

-Les diferents etapes educatives

### 2-Els fonaments del currículum

-Els fonaments del currículum

-Característiques del currículum

### 3-El disseny i organització dels contextos d'ensenyament-aprenentatge

-El projecte educatiu de centre

-El projecte lingüística

-Programació anual de les diferents àrees, cicles i cursos

-La programació de l'aula (Unitats didàctiques o de programació)

#### **4-Condicions que comporten la necessitat de realitzar adaptacions curriculars i Plans Individualitzats(PI)**

-Necessitats Educatives Especials: Conceptes, tipus i causes

-Dificultats d'aprenentatge relacionats amb l'audició i la parla

#### **5-Dimensions crítiques del disseny de les adaptacions curriculars i els PI**

-Criteris i indicadors per a diagnosticar necessitats educatives especials i determinar el tipus d'ajut .

-Estructura i instruccions per a l'elaboració d'un PI

-Seguiment i valoració de l'aplicació d' un PI . Valoració del progrés de l'alumne

#### **6-Estratègies metodològiques i recursos per a l'atenció a la diversitat**

-L'escola com a medi integrador. L'escola inclusiva

-El paper del logopeda

-Criteris per a organitzar la resposta a les diferents necessitats de l'alumnat

### **Metodologia**

- Presentació, síntesi i explicacions per part del professor sobre continguts del temari
- Anàlisi, discussions i treballs en grup sobre: lectura d'articles i d'un llibre proposat a la bibliografia.
- Projecte de vídeos, anàlisi de casos i experiències educatives inclusives.
- Anàlisi d'un Cas(NEE) i elaboració d'un PI
- Conferències: CREDAS i CDIAP visites a serveis vinculats amb l'educació (CRP, .EAPs,ADRE)

Els objectius metodològics d' aquesta assignatura es desenvolupen amb estratègies que es centren en el treball dirigit, el treball tutoritzat-supervisat i el treball autònom.

De forma articulada es treballarà la relació teoria i pràctica. Així al llarg del semestre s' analitzaran diferents casos i situacions educatives a partir de les quals s' abordaran i establiran els criteris i s' analitzaran els conceptes essencials per fer adaptacions curriculars i poder elaborar un pla individualitzat (PI). Això implica profunditzar en el anàlisi dels dissenys curriculars i materials didàctics, així com explorar altres fonts es documentals.

Amb la finalitat d' ajudar a l' alumnat en aquest recorregut es faran conferències invitant a diferents professionals i es faran visites a serveis vinculats al mon educatiu.

Complementàriament se llegiran i discutiran articles i capítols seleccionats d' un llibre proposat en la bibliografia, així com vídeos relacionats amb el tema.

Amb aquesta metodologia també es potenciarà la participació activa de l' alumnat en la construcció dels seus coneixements així com el treball en grup cooperatiu.

La interrelació entre l' anàlisi teòric i la pràctica ajudarà a desenvolupar en l'alumnat actituds reflexives respecte a les seves pròpies pràctiques

### **Activitats formatives**

| Activitat               | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                 |
|-------------------------|-------|------|----------------------------------------------------------|
| <b>Tipus: Dirigides</b> |       |      |                                                          |
| Classes Magistral       | 24    | 0.96 | 1440:E01.23 , 1440:E01.24 ,<br>1440:E01.25 , 1440:T16.00 |

|                                                                                                                                                                                                       |    |      |                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Classes pràctiques amb exposició de cassos                                                                                                                                                            | 14 | 0.56 | 1440:E07.08 , 1440:E18.01 , 1440:T12.00 , 1440:E08.07 , 1440:E08.06                                           |
| <b>Tipus: Supervisades</b>                                                                                                                                                                            |    |      |                                                                                                               |
| Tutories de suport a la realització de treballs                                                                                                                                                       | 16 | 0.64 | 1440:E01.23 , 1440:E08.07 , 1440:E08.06 , 1440:E01.24 , 1440:E01.25 , 1440:E07.08                             |
| Visites a centres escolars, serveis educatius, etc.                                                                                                                                                   | 8  | 0.32 | 1440:E07.08 , 1440:E08.07 , 1440:T12.00 , 1440:T13.00 , 1440:E18.01 , 1440:E08.06                             |
| <b>Tipus: Autònomes</b>                                                                                                                                                                               |    |      |                                                                                                               |
| Realització d' un treball en grup ( treball cooperatiu) a partir d'un cas fer un el projecte d' una adaptació curricular i pla individualitzat(PI) i elaboració d' un informe d' avaluació individual | 20 | 0.8  | 1440:E01.23 , 1440:T16.00 , 1440:E01.25 , 1440:E08.06 , 1440:E08.07 , 1440:T07.00 , 1440:E07.08 , 1440:E01.24 |
| Realització de lectures, esquemes, mapes conceptuals, abstracts...                                                                                                                                    | 35 | 1.4  | 1440:T07.00 , 1440:T16.00                                                                                     |

## Avaluació

L'avaluació de l'assignatura conté evidències d'aprenentatge individuals i col·lectives.

**Definició de superació de l'assignatura:** La nota final es calcularà fent la mitjana de les 4 activitats d'avaluació proposades. Per poder aprovar l'assignatura s'ha d'haver obtingut un mínim de 4 en cadascun dels 4 blocs d'activitats i s'ha d'obtenir un mínim de 5 de mitjana.

**Reavaluació:** Al finalitzar totes les activitats d'avaluació, els estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura, podran optar a una recuperació de les activitats que hagin estat valorades per sota de 4. També es podran recuperar les activitats que tot i haver obtingut un 4 no hagi estat suficient per obtenir una mitja de 5 en l'avaluació global. Aquesta reavaluació serà durant la setmana 19 del primer semestre

## Activitats d'avaluació

| Activitat                                        | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge                                                                                                    |
|--------------------------------------------------|-----|-------|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Evidència 1: Presentació oral del treball grupal | 25  | 5     | 0.2  | 1440:E07.08 , 1440:E08.06 , 1440:E11.01 , 1440:E08.07 , 1440:E18.01 , 1440:T13.00 , 1440:T16.00 , 1440:T12.00 , 1440:E11.02 |
| Evidència 2: Prova escrita                       | 30  | 2     | 0.08 | 1440:E01.23 , 1440:E01.24 , 1440:E01.25 , 1440:E08.06 , 1440:E27.02 , 1440:T07.00 , 1440:E27.01 , 1440:E07.08               |

|                                                                                         |    |    |      |                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|----|----|------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Evidència 3:Elaboració d'un treball pràctic en grup                                     | 25 | 20 | 0.8  | 1440:E01.23 , 1440:T07.00 , 1440:E27.02 , 1440:E11.02 , 1440:E01.25 , 1440:E07.08 , 1440:E08.06 , 1440:E11.01 , 1440:E08.07 , 1440:E01.24               |
| Evidència 4: Redacció d'una síntesi i discussió a classe de lectures: llibre i articles | 20 | 6  | 0.24 | 1440:E01.23 , 1440:E07.08 , 1440:E08.07 , 1440:T07.00 , 1440:T13.00 , 1440:T16.00 , 1440:T12.00 , 1440:E18.01 , 1440:E08.06 , 1440:E01.25 , 1440:E01.24 |

## Bibliografia

GENERALITAT DE CATALUNYA (2008): Currículum. Educació Infantil. Barcelona: Departament d'Ensenyament.

GENERALITAT DE CATALUNYA (2008): Currículum. Educació Primària. Barcelona: Departament d'Ensenyament.

GISTAL(Grup d'Investigació sobre Sordeses i Trastorns en l'Adquisició del llenguatge)(2002)L' alumnat sord a les etapes infantil i primària. Criteris i exemples d'intervenció educativa.Bellaterra, Servei de Publicacions de la UAB.

-ECHEITA, G. (2006) Educación para la inclusión o educación sin exclusiones. Madrid:

Narcea.

GINÉ, C. (coord.) (1996). Trastorns del desenvolupament i Necessitats Educatives Especials. Barcelona: UOC. / Intervenció psicopedagògica en els trastorns del desenvolupament. Edició del 2000.

PUIGDELLÍVOL, I. (1992): Programació d'aula i adequació curricular. El tractament de la diversitat. Barcelona: Graó.

MARCHESI, A. . [et al.] (1999): Desarrollo psicológico y educación. 3. Trastornos del desarrollo y necesidades especiales. Madrid: Alianza editorial.

## Bibliografia complementària

ALDÁMIZ M. i altres(2000) Com ens ho fem? Propostes per educar en la diversitat Barcelona: Grao nº 119.

A.A.V.V. (1993): Necesidades educativas especiales. Málaga: ediciones Aljibe.

ALVAREZ, L. SOLER, E. (1996): La diversitat en la pràctica educativa: modelos de orientación y tutoría. Madrid: Editorial CCS. Col·lecció Campus 3.

AINSCOW, M. (1994): Necesidades especiales en el aula. Madrid: UNESCO-Narcea.

ARNAIZ, P.. i LOZANO, J. (1996) Proyecto curricular para la diversidad. Psicomotricidad y lectoescritura. Madrid: Ed. CCS

CELA, J. [et al.] (1997): El tractament de la diversitat en l'etapa d'infantil i primària. Barcelona: Dossiers Rosa Sensat.

COLL, C. (1987): Psicología y currículum. Barcelona: Cuadernos de Pedagogía-Laia.

EISNER, E.W. (1987): Procesos cognitivos y currículum. Una base para decidir lo que hay que enseñar. Barcelona: Martínez Roca.

FERRÁNDEZ,A. (Coord.) (1997): Didáctica general. Barcelona, UOC.

- GARCIA PASTOR, C. (1995): Una escuela común para niños diferentes: la integración escolar. Barcelona: EUB.
- GARCIA VIDAL, J. i GONZÁLEZ MANJÓN, D. (1998 3a edició): Evaluación e informe psicopedagógico. Una perspectiva curricular. Vol. I. Madrid: EOS.
- GALLARDO, J.R. (1995, 2a edició): Manual de logopedia escolar. Un enfoque práctico. Málaga: Ediciones Aljibe.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (1996): Atenció a la diversitat a l'ESO: 50 idees per a l'acció. Barcelona: Departament d'Ensenyament.
- GENERALITAT DE CATALUNYA (2003): L'ús del llenguatge a l'escola. Propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats
- GIMENO, J. (1988): El currículum, una reflexión sobre la práctica. Madrid: Morata.
- GIMENO, J. i PÉREZ, A. (1988): Comprender y transformar. Madrid: Morata.
- GIROUX, H. A. i FLECHA, R. (1992): Igualdad educativa y diferencia cultural. Barcelona: Roure.
- HANKO, G. (1993): Las necesidades educativas especiales en las aulas ordinarias. Barcelona: Paidós.
- HEGARTY y otros(1998) Aprender juntos. La integración escolar. Madrid: Morata
- GONZÁLEZ, D. (1993): Adaptaciones Curriculares: guía para su elaboración. Málaga: Aljibe.
- LOPEZ MELERO, M. (1993) Lecturas sobre integración escolar y social. Barcelona: Paidós
- LOUGHLIN, C.E.; SUINA, J.H. (1982): El ambiente de aprendizaje: diseño y organización. Madrid: MEC/Morata, 1987
- LLUCH, X i SALINAS, J. (1996): La diversidad cultural en la práctica educativa. Madrid: M.E.C.
- MINISTERIO DE EDUCACIÓN Y CIENCIA (1992): Adaptaciones curriculares. Madrid: MEC "Cajas rojas"
- Monogràfic (1993b): Educar en la diversidad. Cuadernos de Pedagogía, **212**.
- Monogràfic (1998): Comprender la diversitat en educació. Educar, **22 i 23**.
- MUÑOZ, E. (1992): Desenvolupament curricular i educació en la diversitat. Barcelona: ICE-UAB.
- MUÑOZ, E. i RUÉ, J. (Coords.) (1993): Educació en la diversitat i escola democràtica. Bellaterra: ICE-UAB.
- PALACIOS, J. (1996): La adaptación en Andalucía. Sevilla. Junta de Andalucía.
- PARDO, A.M<sup>a</sup>. I BARLET, X. (1990) Reflexiones sobre el trabajo con padres. Revista de Logopedia, Foniatría, Audiología, vol. 10, nº 1.
- PÉREZ-CAMPANERO, M<sup>a</sup>. P. (1991): Cómo detectar las necesidades de intervención socioeducativa. Madrid: Narcea.
- PUIGDELLÍVOL, I. (1998): La educación especial en la escuela integrada. Barcelona: Graó.
- RUÉ, J. (1992): Què farem de la diversitat? Crònica d'Ensenyament, **43**, pp. 4-6.
- RUÉ, J. i TEIXIDOR, M. (1991): Diversitat i agrupament d'alumnes. Bellaterra: ICE-UAB.
- RUIZ I BEL, R. (1989): Adaptaciones curriculares individualizadas per als nens amb necessitats educatives especials. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- SANZ DEL RÍO, S. (1995): Integración de alumnos con Necesidades Educativas Especiales. Panorama

Internacional. Madrid, Real Patronato.

STAINBACK, S. (1999): Aulas inclusivas. Madrid: Narcea.

UNESCO (1994): Declaración de Salamanca y Marco de Acción sobre Necesidades Educativas Especiales. París, UNESCO-MEC

UNESCO (1995): Las Necesidades Especiales en el Aula. Materiales para la formación de profesores. París: UNESCO.

WANG C.M. (1998): Atención a la diversidad del alumnado. Madrid: Narcea